

När USA förlorar

Souvenirbutiken på Dullesflygplatsen utanför Washington ser närmast officiell ut med sina stjärnbaner, muggar och tröjor med Vita Huset och Capitolium på. Men veckorna före jul skyltade man med en svart t-tröja med Edvard Munchs skriet tryckt i skelettvitt och texten "Bush until 2009..."

Så långt har det gått. På ett halvår har den allmänna stämningen i USA svängt från rädd, försiktig men ändå lojal uppslutning kring presidenten och kriget mot terrorismen till djupaste misstro. Opinionsmätningarna av medborgarnas förtroende för statschefen visar på bottensiffror och i novembervalet gick makten i kongressen förlorad för hans parti.

Nyhetsförmedlingen berättar dagligen om amerikanska nederlag och förluster. Kritiken från det politiska etablissemanget i den sk Baker-Hamiltonrapporten om Irak för tre veckor sedan var förödande. De eftermälen som börjat formuleras redan två år innan Bush och hans regering lämnar Vita Huset talar om en av de sämsta presidenterna och helt säkert en av de värsta vicepresidenterna i Förenta Staternas historia.

Världen enda supermakt förefaller ställa in sig på att förlora ett krig, i så fall det andra på bara 30 år. Det är lätt för en kritisk omvärld att säga vad var det vi sa och att hut till slut går hem. Men det är ändå något märkligt och nästan oroande att se hur snabbt förändringen gått.

Motgångarna på marken i Irak började ju bara någon månad efter det att presidenten i maj 2003 förklarade krigsoperationerna avslutade. De värsta avslöjandena om tortyrövergrepp i Abu Graib och på Guantanamo kom redan våren 2004 utan att på något avgörande sätt påverka väljaropinionen det året. Än så länge har "bara" knappt 3 000 amerikanska soldater dödats i Irakkriget jämfört med över 50 000 i Vietnam, även om antalet dödade irakier är fruktansvärt mycket större.

Den som funderar över nyhetsbevakningen kan fråga sig vilka faktorer som får genomsnittsbevakningen i stora, etablerade medier att svänga. Den som intresserar sig för amerikanskt samhällsliv och vardagsopinioner undrar på liknande sätt över vilka enskildheter som får amerikanerna att tappa tron och lusten. USA-kännare har sagt att det erfarenhetsmässigt går att få med sig amerikansk folkopinion i ungefär fyra år. Har ledningen inte vunnit framgång under den tiden, rasar det mesta ihop. Lika lättengagerade och naiva som amerikaner först kan verka när den nationella stoltheten står på spel, lika kompromisslöst kritiska kan de bli när deras ledare inte levererar och de känner sig lurade. Med snabbare och bredare kommunikationsflöden borde tålmodet tryta än tidigare.

I den amerikanska nybyggerandan lever också känslan att närmast sorglöst bryta upp och gå vidare när något inte fungerar. Till den amerikanska livsstilen hör inte att vara rädd i längden, vilket Bushadministrationens krig mot terrorismen bygger på.

Kanske är det också här USA:s grundläggande styrka ligger. Det borde vara en katastrof när världens enda supermakt med en överlägset resursrik krigsmakt plötsligt förlorar. Ett vanligt imperium skulle inte tåla det. Klarar sig USA efter en förlust också den här gången, beror det inte på den enda supermaktens militära styrka utan på den "mjuka makt" som USA besitter i livsoptimism, frihetslängtan, ekonomi, kultur och forskning.

ANDERS MELLBOURN